

บทที่ 2

ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 ทฤษฎีด้านเงินเฟ้อ

สาเหตุของการเกิดเงินเฟ้อมีหลายสาเหตุแต่สาเหตุที่สำคัญที่จะกล่าวถึงมี 2 สาเหตุ คือ เงินเฟ้อที่เกิดจากแรงดึงของอุปสงค์(Demand-Pull Inflation)และเงินเฟ้อที่เกิดจากแรงผลักของต้นทุน(Cost-Push Inflation)

1.เงินเฟ้อที่เกิดจากแรงดึงของอุปสงค์(Demand-Pull Inflation)

เงินเฟ้อประเภทนี้เกิดขึ้นเนื่องจากระบบเศรษฐกิจมีอุปสงค์รวมมากกว่าอุปทานรวม กล่าวคือมีความต้องการมากกว่าปริมาณสินค้าและบริการในขณะนั้นๆทำให้เกิดอุปสงค์ส่วนเกิน(Excess Demand) ซึ่งทำให้ราคาสินค้าสูงขึ้น เนื่องจากในระยะสั้นอุปทานรวมจะไม่สามารถปรับตัวรับได้ทันที แต่ในระยะต่อไปถ้าอุปทานรวมสามารถปรับตัวเพิ่มขึ้นได้ อัตราเงินเฟ้อก็จะชะลอตัวได้เอง ดังนั้นเมื่อเกิดเงินเฟ้อขึ้น ในระยะสั้นจะใช้นโยบายควบคุมอุปสงค์ไว้ ส่วนในระยะยาวจะใช้นโยบายด้านอุปทาน

โดยทั่วไป นอกจากพฤติกรรมของประชาชนแล้ว ปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์รวมได้แก่

(1.1) ปริมาณเงิน ขนาดของผลกระทบต่ออุปสงค์รวมขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงินถ้าปริมาณเงินที่เพิ่มขึ้นมากกว่าปริมาณที่เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจในขณะนั้น จะทำให้เกิดเงินเฟ้อ การเปลี่ยนแปลงในปริมาณเงินดังกล่าวนี้เป็นผลมาจากนโยบายทางการเงิน นโยบายการคลังและดุลการชำระเงิน

(1.2) การใช้จ่ายภาครัฐบาล ขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาล เนื่องจากรัฐบาลมีภาระในการพัฒนาประเทศจึงต้องมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานในด้านต่างๆซึ่งการใช้นโยบายงบประมาณขาดดุลมีลักษณะที่จะทำให้เกิดเงินเฟ้อได้

(1.3) อุปสงค์จากต่างประเทศ เกิดขึ้นจากการที่ระดับสินค้าในต่างประเทศเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเทียบกับราคาภายในประเทศ ผู้ส่งออกจะเพิ่มปริมาณการส่งออกเพราะได้ราคาดีกว่า สินค้าภายในประเทศจึงขาดแคลน ทำให้ความต้องการสินค้าภายในประเทศมีมากขึ้นและมีราคาสูงขึ้น

นอกจากนี้ยังมีเงินลงทุนจากต่างประเทศ การใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศทำให้อุปสงค์มวลรวมสูงขึ้นและเกิดเงินเฟ้อได้ในที่สุด

เงินเฟ้อนอกจากจะเกิดอุปสงค์ส่วนเกินแล้วอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างของอุปสงค์ กล่าวคือ ประชาชนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการบริโภคจากสินค้าชนิดหนึ่งไปยังสินค้าอีกชนิดหนึ่ง อาจจะเป็นเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในรายได้ รสนิยม ทักษะคิด หรืออื่นๆ แต่การผลิตจะไม่สามารถปรับตัวได้ทันที ทำให้เกิดการขาดแคลนในสินค้าที่ประชาชนหันมาบริโภคมากขึ้น ราคาสินค้าดังกล่าวจึงเพิ่มสูงขึ้นและอาจผลักดันให้เกิดเงินเฟ้อในที่สุด

2. เกิดจากแรงดันของต้นทุนการผลิต (Cost – Push Inflation)

เป็นสาเหตุที่เกิดกับด้านอุปทานรวม การที่ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นทำให้ผู้ผลิตต้องปรับราคาสินค้าให้สูงขึ้น ผู้บริโภคจะมีพฤติกรรมตอบสนองโดยการลดการซื้อสินค้าซึ่งในที่สุดผู้ผลิตก็ต้องลดการผลิตลงให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค ดังนั้น การเพิ่มขึ้นของต้นทุนการผลิตจะทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อควบคู่กับภาวะการผลิตชะงัก สาเหตุของเงินเฟ้อประเภทนี้ได้แก่

(2.1) การเพิ่มขึ้นของค่าจ้างแรงงาน กรณีนี้อาจเกิดจากการเรียกร้องปรับค่าจ้างแรงงานของลูกจ้างทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น ผู้ผลิตจะผลักราคาได้มากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับประเภทสินค้าและสภาพการแข่งขันในตลาด อย่างไรก็ตาม ถ้าผลิตภาพแรงงานเพิ่มขึ้น ในอัตราเดียวกันกับค่าจ้างแรงงาน ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยก็อยู่ในระดับเดิมและไม่มีผลต่อภาวะเงินเฟ้อ

(2.2) การเพิ่มขึ้นของกำไรของผู้ประกอบการ เงินเฟ้อประเภทนี้เกิดขึ้นในสินค้าที่ผู้ประกอบการมีอำนาจผูกขาด ทำให้สามารถกำหนดอัตรากำไรได้ ถ้าอัตรากำไรสูงเกินปกติก็จะมีผลทำให้ระดับราคาสินค้าสูงเกินความจริง

(2.3) การนำเข้าจากต่างประเทศ เป็นการเกิดภาวะเงินเฟ้อโดยผ่านทาง การนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของสินค้าสำเร็จรูป สินค้าทุนหรือวัตถุดิบ เมื่อต้นทุนสินค้าเข้าสูงขึ้นย่อมมีผลให้ราคาขายในประเทศสูงขึ้นตามไปด้วยและก่อให้เกิดภาวะเงินเฟ้อในที่สุด

2.1.2 ทฤษฎีด้านภาษีอากร

2.1.2.1 ฐานภาษี (Tax Base) คือสิ่งที่ถูกใช้เป็นฐานในการประเมินการจัดเก็บภาษีอากร แต่ละประเภทตามอัตราภาษีที่กำหนดไว้ โดยทั่วไปฐานภาษีมักเป็นสิ่งที่สามารถใช้เป็นเครื่องวัดความสามารถในการเสียภาษีของบุคคลได้ด้วย สิ่งที่ใช้เป็นฐานในการจัดเก็บภาษีอากรได้แก่ รายได้ (Income) ความมั่งคั่งหรือทรัพย์สิน (Wealth/Property) มูลค่าของสินค้าและบริการที่ซื้อขายกัน (Expenditure/Consumption) หรือสิ่งอื่นๆที่กำหนดขึ้น ฐานในการจัดเก็บภาษีโดยทั่วไปแบ่งเป็น 4 ประเภทคือ

1. **ฐานเงินได้หรือฐานที่เกี่ยวกับรายได้(Income Base)** รายได้ หมายถึง ส่วนประกอบของเงินที่ใช้จ่ายเพื่อการบริโภค ในปัจจุบันเป็นเครื่องวัดถึงความสามารถในการเสียภาษี(Ability-to-Pay)ของแต่ละคน ซึ่งเป็นสิ่งแสดงถึงอำนาจซื้อในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง หรืออาจจะเก็บสะสมบางส่วนไว้เพื่อแสวงหาผลประโยชน์เพิ่มขึ้นหรือใช้จ่ายในอนาคต

ฐานภาษีเงินได้ แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

1.1 **ฐานภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา(Personal Income Tax Base)** ข้อควรพิจารณา

- อะไรคือรายได้ที่จะต้องเสียภาษี
- รายได้ที่แท้จริงต่อปี
- วิธีการจัดเก็บให้ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยจากทุกคน
- ค่ายกเว้นส่วนตัว ค่าลดหย่อนส่วนตัว ค่าลดหย่อนอื่นๆ เงินได้สุทธิ

1.2 **ฐานภาษีเงินได้นิติบุคคล(Corporate Income Tax Base)** เก็บจากกำไรหรือรายได้สุทธิจากธุรกิจการค้าที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล สิ่งที่ต้องพิจารณา คือกำไรที่แท้จริงของนิติบุคคล

2. **ฐานการบริโภคหรือการใช้จ่าย(Consumption Base/Expenditure Base)** หมายถึงภาษีที่จัดเก็บจากการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคหรือการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการต่างๆ เช่นภาษีการใช้จ่ายเพื่อการบริโภค(Expenditure Tax) ภาษีสรรพสามิต(Excise Tax)ภาษีการขาย(Sales Tax) ภาษีมูลค่าเพิ่ม(Value Added Tax)ภาษีสินค้าขาเข้า-ขาออก(Import/Export Tax)

3. **ฐานทรัพย์สินหรือฐานที่เกี่ยวกับความมั่งคั่ง(Wealth)** หมายถึง การวัดความสามารถในการเสียภาษีของบุคคล โดยพิจารณาจากรายได้หรือทรัพย์สินต่างๆหรือประโยชน์ที่เกิดจากทรัพย์สิน เพราะสิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความมั่งคั่ง ความกินคืออยู่ ผู้มีฐานะดีหรือรายได้มากพอสมควรจึงจะเป็นผู้มีทรัพย์สิน ถือได้ว่าเป็นการสร้างความเป็นธรรมในสังคม จากการเก็บภาษีทรัพย์สิน แต่แนวคิดดังกล่าวมองได้ว่าไม่เป็นธรรมได้เช่นกัน เพราะเป็นการเก็บภาษีซ้ำ(Double Taxation)ตัวอย่างของภาษีทรัพย์สินได้แก่ ภาษีทรัพย์สินทั่วไป(General Property Tax)ได้แก่ ภาษีที่เก็บจากทรัพย์สินทุกชนิดแต่ทำได้ยาก เพราะในทางปฏิบัติจริงมักไม่เก็บแบบนี้ ภาษีทรัพย์สินเฉพาะ เช่น ภาษีที่ดิน ภาษีโรงเรือน ภาษีรถยนต์ ภาษีโรงงาน ภาษีมรดก

4. ฐานอื่นๆที่ไม่เกี่ยวกับรายได้ การบริโภค ความมั่งคั่ง หรือทรัพย์สิน แต่อาจเก็บจากการประกอบพฤติกรรมบางอย่างหรือจัดเก็บเพื่อจูงใจหรือเพื่อบรรลุมุ่งวัตถุประสงค์บางอย่าง โดยเฉพาะ เช่น ภาษีขายโศค ในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม ชายอายุ 20-60 ปีที่ต้องเสียภาษี 5 บาท/ปี ถ้าไม่ใช้นักบวชหรือไม่สมประกอบ ภาษีหน้าต่างหรือภาษีล้อเกวียน ในสมัยโรมัน ภาษีอื่นๆ เช่น ข้อเสนอให้เก็บภาษีโศค ภาษีเด็ก เพื่อคุมกำเนิด เป็นต้น

โครงสร้างอัตราภาษี รายได้จากภาษีอากร(Tax Yield)แต่ละประเภทโดยทั่วไปจะเท่ากับมูลค่าฐานภาษีคูณด้วยอัตราภาษี(Tax Rate)

$$\text{Tax Yield} = \text{Tax base} * \text{Tax Rate}$$

การจัดเก็บภาษีอากรเมื่อนำเอาหลักของความเป็นธรรมในการเสียภาษีไปประกอบการพิจารณาในการจัดเก็บ หลักที่นำมาอธิบายความเป็นธรรมในกรณีนี้จึงควรนำเอาหลักการในเรื่องความสามารถในการเสียภาษี(Ability to Pay)ของผู้เสียภาษีมาพิจารณา ซึ่งโดยหลักการดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการกำหนดโครงสร้างอัตราภาษีที่แตกต่างกันเป็น 3 แบบ คือ

แบบที่ 1 อัตราภาษีแบบก้าวหน้า(Progressive Rate) หมายถึง อัตราภาษีที่จัดเก็บจะเพิ่มขึ้นเร็วกว่าฐานภาษีที่เพิ่มขึ้น เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

แบบที่ 2 อัตราภาษีตามสัดส่วน(Proportional Rate)หรือแบบคงที่ โครงสร้างของอัตราภาษีตามสัดส่วน หมายถึง อัตราภาษีที่จัดเก็บจะอยู่ที่เมื่อฐานของภาษีขยายใหญ่ขึ้น

แบบที่ 3 อัตราภาษีแบบถดถอย(Regressive Rate) โครงสร้างของอัตราภาษีแบบถดถอยหรือแบบถดถอยหลัง หมายถึง เมื่อฐานภาษีใหญ่ขึ้น อัตราภาษีที่จัดเก็บจะลดลง เช่น ภาษีบำรุงท้องที่

อัตราภาษีแบบก้าวหน้านำมาใช้เพื่อให้การเรียกเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสอดคล้องกับหลักความเป็นธรรมในแนวนอนและแนวตั้ง ลดความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในสังคม ในงานวิจัยนี้ใช้ฐานรายได้ในการประเมินภาษีอากรและโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่วิเคราะห์เป็นแบบอัตราก้าวหน้า(Progressive Tax Rate Structure)

2.1.3 แนวคิดหลักการจัดเก็บภาษีอากร มีหลักการสำคัญที่ใช้กันทั่วไปอยู่ 2 หลัก คือ

1. หลักผลประโยชน์(Benefit Principle) อธิบายโดยแนวคิดที่สำคัญๆคือ

1. รัฐบาลทำหน้าที่เหมือนบริษัทเอกชนในการขายสินค้าและบริการแก่ประชาชน รัฐบาลจึงต้องเรียกเก็บค่าตอบแทนตามต้นทุนการให้บริการสาธารณะ ผู้ได้รับประโยชน์จากรัฐบาลมากควรเสียภาษีมาก ผู้ได้รับประโยชน์จากรัฐบาลน้อยควรเสียภาษีน้อย

2. หลักการจ่ายตามความสมัครใจ หลักนี้ช่วยส่งเสริมความยุติธรรมทางสังคม และส่งเสริมความสมดุลในการใช้จ่ายสินค้าและบริการสาธารณะของรัฐโดยใช้หลัก Demand และ Supply

ข้อบกพร่องของหลักประโยชน์

1. ในแง่การสร้างความยุติธรรมในสังคมผู้เสียภาษีทุกคนไม่ได้จ่ายภาษีตามสัดส่วน เช่น การทหาร ตำรวจ

2. ในแง่การจัดสรรสินค้าและบริการสาธารณะ ผู้บริโภคอาจไม่เปิดเผย และขัดกับหลักเหตุผล

2. หลักความสามารถในการจ่าย(Ability-to-Pay Principle)อธิบายความสามารถในการจ่ายโดยวิธีดังต่อไปนี้คือ

2.1 การวัดจากความเสียสละ โดยใช้หลักการเสียสละความพึงพอใจจากทฤษฎีการเสียสละ(Sacrifice Theory)ดังนี้

1. การเสียสละความพึงพอใจเท่ากัน ไม่คำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจ โดยรวมตามทฤษฎีอรรถประโยชน์

2. การเสียสละความพึงพอใจเท่ากันตามสัดส่วน เช่น พอใจรวม 30 หน่วย เสียภาษีมากกว่าพอใจรวม 100 หน่วย 10% เป็นต้น

3. การเสียสละความพึงพอใจสุดท้ายเท่ากัน เช่น ในการเสียภาษี 5 บาท ก.เสียสละความพอใจ 10 หน่วย ข.เสียสละความพอใจ 5 หน่วย ดังนั้น ข.ต้องเสียภาษีมากกว่า 5 บาท เพื่อให้ ข.ได้เสียสละความพอใจเพิ่มขึ้นเท่ากับ ก.

2.2 การวัดจากความเสมอภาค หลักการทั่วไปผู้ที่มียาได้เท่ากันต้องเสียภาษีเท่ากันตามหลักความเสมอภาคในแนวนอน

Henry Simons นักคิดที่ปราดเปรื่องในด้านภาษีอากรแห่งมหาวิทยาลัย Chicago ได้ให้แนวคิดในการจัดเก็บภาษีทุกประเภทว่าควรจะจัดเก็บจากเงินได้ของแต่ละปัจเจกบุคคล เพราะการจัดเก็บจากเงินได้แต่ละปัจเจกบุคคลถึงแม้จะมีการผลัดภาระภาษี แต่ในที่สุดภาษีทุกประเภทก็ต้องมีคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ชำระ และมีผลต่อการลดไปรายได้ของปัจเจกบุคคลนั้นได้จริง แนวคิดนี้ต้องการให้ประชาชนที่มีเงินได้เท่ากันชำระภาษีเท่ากันเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในแนวราบ (Horizontal Equity) รวมทั้งความเสมอภาคในแนวตั้ง (Vertical Equity) ก็ควรจะใช้ฐานของรายได้ โดยแนวคิดนี้ คำว่ารายได้จึงต้องครอบคลุมถึงการให้โดยเสน่หา ทรัพย์สินมรดกและเงินโอน ต่อมา Nicholas Kaldor แห่งมหาวิทยาลัย Cambridge ได้สนับสนุนอีกแนวคิดหนึ่งที่เรียกว่าภาษีการใช้จ่ายที่เก็บจากการบริโภค โดยมีความเห็นว่าการบริโภคน่าจะเป็นฐานในการจัดเก็บภาษีที่ดีกว่ารายได้ เนื่องจากการบริโภคคือตัวชี้วัดการใช้ทรัพยากรที่แท้จริงของแต่ละปัจเจกบุคคลในระบบเศรษฐกิจ รายได้ส่วนที่ไม่ได้ใช้ในการบริโภคแต่นำไปออม จะกลายเป็นเงินทุนที่ช่วยให้ผลิตภาพรวมในการผลิตของระบบเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น ส่วนผู้ที่บริโภคเกินกว่ารายได้ของตนเอง เช่น โดยการบริโภคผ่านระบบสินเชื่อหรือนำเงินออมของตนเองมาบริโภคก็ควรจะเสียภาษีมากขึ้น เนื่องจากเป็นผู้ใช้จ่ายเงินทุนของสังคม แนวความคิดนี้ได้รับความสนใจในกลุ่มประเทศด้อยพัฒนา โดยการส่งเสริมการออมด้วยการยกเว้นภาษีดอกเบี้ยเงินออม และเก็บภาษีคนรวยที่ใช้จ่ายในการบริโภคมากด้วยวิธีการเก็บภาษีให้หนักในอัตราก้าวหน้า เนื่องจากเป็นผู้ที่ให้เงินออมภาคเอกชนลดลง ข้อจำกัดในการพิจารณารายได้มาเป็นฐานภาษีมียี่ 2 ประการ คือ

1. กรณีความเสมอภาคแนวนอน เป็นการยากที่จะพิจารณาว่า ผู้เสียภาษีมี่ความสามารถในการจ่ายเท่ากันหรือไม่ กล่าวคือเงิน ได้เท่ากัน รายจ่ายอาจไม่เท่ากันก็ได้

2. กรณีความเสมอภาคแนวตั้ง เป็นการยากที่จะตอบได้ว่าความเหมาะสมที่สุดสำหรับพิจารณาจัดเก็บภาษีจากผู้มีเงินได้ไม่เท่ากันนั้น วิธีใดเป็นวิธีที่เหมาะสมและเป็นธรรม และควรใช้ตัวอะไรเป็นตัววัด

2.1.4 แนวคิดเรื่องความยืดหยุ่นของภาษีอากร

แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องความยืดหยุ่น เป็นที่ใช้กันอยู่อย่างกว้างขวางในระยะแรกในแขนงวิชาฟิสิกส์ จนกระทั่งในช่วงจากปี 1890 เป็นต้นมา มาร์แชล(Marshall) ได้เป็นผู้นำแนวคิดในเรื่องนี้เข้ามาใช้กับวิชาเศรษฐศาสตร์และได้นำมาประยุกต์เข้ากับปัญหาเศรษฐกิจต่างๆและหลังจากนั้นก็ ได้มีความสำคัญกับเรื่องค่าความยืดหยุ่นที่มากขึ้นจนถึงกับมีผู้กล่าวว่า ได้มีการให้ความสำคัญกับเรื่องของความยืดหยุ่นมากจนเกินไป และก่อให้เกิดการโต้แย้งขึ้นในระยะเวลาต่อมา พอล เอ.แซมมวลสัน (Paul A. Samuelson) ได้กล่าวว่า การนำเรื่องความยืดหยุ่นมากกล่าวถึงนอกจากจะไม่ให้ประโยชน์มากนักแล้ว ในระบบที่สลับซับซ้อนเรื่องดังกล่าวยังเป็นตัวก่อให้เกิดความสับสนอีกด้วย อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการโต้แย้งเรื่องนี้แนวคิดในเรื่องความยืดหยุ่นก็ยังนับว่ามีประโยชน์ต่อการสรุปความเห็นได้ไม่น้อย และเนื่องจากความยืดหยุ่นมีค่าเป็นตัวเลขลอยๆ ไม่มีหน่วยใดๆทั้งสิ้น แนวคิดในเรื่องความยืดหยุ่นจึงยังเป็นที่ยังใช้กันอยู่อย่างแพร่หลายในการวิเคราะห์เรื่องราวต่างๆทางเศรษฐศาสตร์

กล่าวอย่างกว้างๆความยืดหยุ่น เป็นค่าที่ใช้วัดความมากน้อยของการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามต่อการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอิสระว่าเมื่อใดเกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวแปรอิสระแล้ว จะทำให้ตัวแปรตามที่เรากำลังพิจารณาอยู่เปลี่ยนแปลงมากน้อยเพียงไร โดยวัดเป็นร้อยละทั้งตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ ถ้าตัวแปรตามเปลี่ยนแปลงไปมากก็เรียกว่ามีความยืดหยุ่นค่อนข้างสูง ถ้าตัวแปรตามเปลี่ยนแปลงก็เรียกว่ามีความยืดหยุ่นค่อนข้างต่ำ ถ้าตัวแปรตามไม่เปลี่ยนแปลงไปเลยถือว่าไม่มีความยืดหยุ่นเลย ในการหาความยืดหยุ่นดังกล่าวเราจะเปรียบเทียบระหว่างเปอร์เซ็นต์หรืออัตราการเปลี่ยนแปลงของค่าตัวแปรที่กำลังพิจารณาอยู่ ไม่ใช่เปรียบเทียบจำนวนการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น การวัดค่าความยืดหยุ่นจึงสามารถนำไปใช้ได้ในช่วงที่กว้างมากโดยไม่มีปัญหาในเรื่องของหน่วยตัวแปรที่จะทำการวัด เพราะความยืดหยุ่นไม่มีหน่วยเป็นค่าใดๆจึงสามารถประยุกต์ใช้กับการหาค่าปฏิบัติการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอิสระในเรื่องอื่นๆได้ทั้งสิ้น

โดยในการวิจัยครั้งนี้ ก็ได้คำนวณหาค่าความยืดหยุ่นของภาษีอากรที่มีต่อรายได้ประชาชาติ เพื่อนำมาใช้ในการประมาณค่าภาษีอากรภายใต้โครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปี พ.ศ.2535-

$$\text{ความยืดหยุ่นของภาษีอากรที่มีต่อรายได้ประชาชาติ} = \frac{\Delta T}{\Delta Y} \times \frac{Y}{T}$$

เมื่อ

T = ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

Y = รายได้ประชาชาติ

 ΔT = การเปลี่ยนแปลงของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ΔY = การเปลี่ยนแปลงของรายได้ประชาชาติ

2.1.5 ทฤษฎีภาระภาษี

ในการวิจัยครั้งนี้ ภาระภาษี หมายถึง การวิเคราะห์อัตราภาษีที่ผู้เสียภาษีต้องแบกภาระเมื่อคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้ ซึ่งก็คือ อัตราส่วนของภาษีที่เสียต่อรายได้ ในเชิงสัญลักษณ์

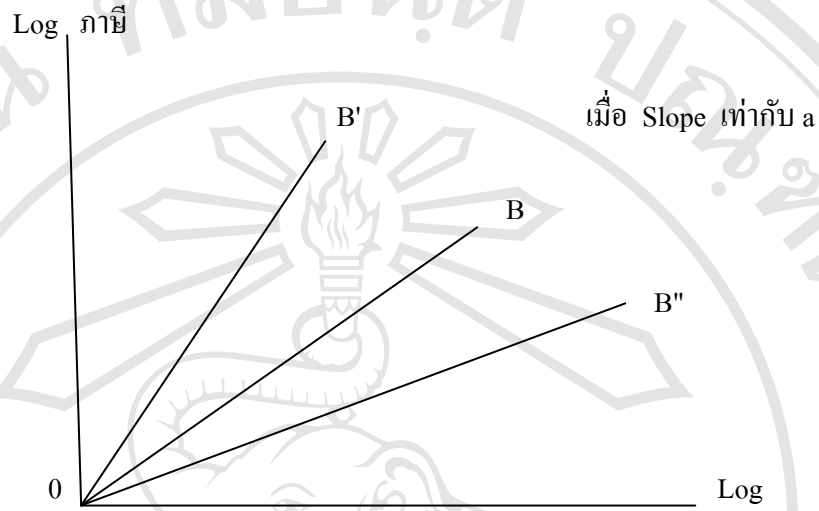
$$B_i = \left(\frac{T}{Y} \right) \text{ โดย } i = 1, 2, 3, \dots, n$$

อัตราส่วน B_i นี้ใช้เพื่อคำนวณอัตราภาษีแท้จริงตามโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่แตกต่างกันในปีพ.ศ. 2542 2546 2547 และ 2551 โดยการปรับอัตราส่วน B_i ให้เป็นอัตราภาษีที่แท้จริง ดังนี้

$$\text{อัตราภาษีแท้จริง} = \text{ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา/รายได้ส่วนบุคคล} \times 100$$

อัตราภาษีแท้จริง หมายถึง อัตราส่วนเทียบเป็นร้อยละของรายได้ส่วนบุคคลของผู้เสียภาษี รายได้ต่างกัน ทำให้ทราบถึงขนาดภาระภาษีของผู้เสียภาษีในแต่ละกลุ่ม โดยทำการเปรียบเทียบอัตราภาษีแท้จริงที่ปรับราคาแล้ว (Deflated Effective Tax Rate) ซึ่งเป็นอัตราภาษีแท้จริงก่อนเกิดเงินเฟ้อหรืออัตราภาษีแท้จริงในช่วงที่ระดับรายได้คงที่ไม่มีผลจากเงินเฟ้อกับอัตราภาษีแท้จริงที่ปรากฏ (Actual Effective Tax Rate) ซึ่งเป็นอัตราภาษีแท้จริงหลังเกิดเงินเฟ้อ

สมมติว่า สังคมหนึ่งสามารถจัดเก็บภาษีซึ่งประกันว่าผู้เสียภาษีทุกคนจะแบกภาระของภาษีที่เท่ากัน ในลักษณะที่ว่ารายได้ของผู้เสียภาษีจะสูงต่ำอย่างไรก็ตาม จะมีระดับเงินภาษีที่เสียที่สอดคล้องกับระดับรายได้นั้นๆ ซึ่งภาระภาษีที่เท่ากันเช่นนี้แสดงถึงภาวะความเป็นธรรมที่สังคมต้องการหากเราลงจุดจุดเงินภาษีและรายได้ทุกๆระดับลงในกราฟ และลากเส้นหนึ่งผ่านจุดจุดเหล่านี้ เส้นที่ได้นี้จะเป็นเส้นที่สะท้อนถึงภาระของภาษีที่เท่ากัน

รูปที่ 2.1 เส้นภาระภาษี

ที่มา : วันรักษ์ และคณะ (2552)

ค่าสัมประสิทธิ์ของความชัน(slope)ของเส้น aB นี้ จะแสดงออกซึ่งหลักความเป็นธรรมตามแนวคิดที่ได้กำหนดโดยระบบภาษี เพื่อนำไปสู่การแบกภาระภาษีที่เท่ากันสำหรับผู้เสียภาษีทุกท่าน อาทิเช่น ถ้าค่าสัมประสิทธิ์ของ slope เส้น aB เป็น 1 หมายความว่า ถ้ารายได้ของบุคคลเพิ่มขึ้นในอัตราใดก็ตาม เงินภาษีที่บุคคลนี้ต้องเสีย(เพื่อให้ภาระภาษีเท่ากับบุคคลอื่นๆ)ก็ต้องเพิ่มขึ้นในอัตราส่วนเดียวกัน และถ้าสัมประสิทธิ์ของ slope มีค่ามากกว่า 1 ก็หมายความว่าถ้ารายได้ของบุคคลเพิ่มขึ้นในอัตราใดก็ตาม เงินภาษีที่บุคคลนั้นต้องเสียจะต้องเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่า อัตราการเสียภาษีจะเป็นในลักษณะตรงกันข้าม ถ้าสัมประสิทธิ์ของ slope มีค่าน้อยกว่า 1 กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ถ้าสัมประสิทธิ์ของ slope เท่ากับ 1 ระบบภาษีใช้หลักความเป็นธรรมอัตราเสมอกัน ถ้ามีค่ามากกว่า 1 ระบบภาษีใช้หลักความเป็นธรรมอัตราก้าวหน้าและถ้ามีค่าน้อยกว่า 1 ระบบภาษีใช้หลักความเป็นธรรมอัตราถดถอย เส้นแห่งภาระภาษีที่เท่ากันมีนิยามเชิงสูตรดังนี้

$$\log t = \log a + b \log Y$$

$$\text{โดยที่ } t = aY^b$$

จากนิยามเชิงสูตร เราจะได้ทำการหาลักษณะความก้าวหน้าของระบบภาษี(b)หรือค่าความยืดหยุ่นของภาษีต่อรายได้ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จากการใช้แบบจำลองกับข้อมูลจริงระหว่างปี

พ.ศ.2535-2553 โดยใช้สมการถดถอยหาค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อรายได้ประชาชาติ และค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อรายได้ส่วนบุคคล ภายใต้โครงสร้างภาษีคงที่ โดยการนำอัตราส่วน 3 อัตราส่วนมาใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ อัตราภาษีแท้จริงที่ปรากฏ(T/B) อัตราภาษีแท้จริง ณ ราคาปัจจุบันเมื่อโครงสร้างภาษีคงที่(CT/B)และอัตราภาษีแท้จริงที่ปรับราคาแล้วเมื่อโครงสร้างภาษีคงที่(DT/DB)แล้วนำมาเปรียบเทียบเพื่อหาผลกระทบจากเงินเฟ้อ โดยมีรายละเอียดของอัตราส่วนและขั้นตอนการคำนวณหาอัตราส่วนแต่ละอัตราส่วน ดังนี้ (สุริยน โชติวัฒนะกุล 2522 : 16)

วิเคราะห์เงินเฟ้อในช่วงปี 2535-2553 โดยดูภาวะการเปลี่ยนแปลงของเงินเฟ้อเทียบกับโครงสร้างการเปลี่ยนแปลงของภาษี โดยพิจารณาโครงสร้างภาษีคงที่และการเปลี่ยนแปลงของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

1. อัตราภาษีแท้จริงที่ปรากฏ(T/B)

อัตราภาษีแท้จริงที่ปรากฏเป็นอัตราส่วนเทียบเป็นร้อยละระหว่างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา(T)กับรายได้ส่วนบุคคล(B)โดยมีอัตราส่วน ดังนี้

$$T/B = \text{ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา}(T)/\text{รายได้ส่วนบุคคล}(B) \times 100$$

การคำนวณหาอัตราส่วนแท้จริงที่ปรากฏ สามารถคำนวณได้โดยการนำข้อมูลภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและรายได้ส่วนบุคคลจากข้อมูลจริงที่รวบรวมได้มาคำนวณหาอัตราส่วนเทียบเป็นร้อยละระหว่างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากับรายได้ส่วนบุคคล

2. อัตราภาษีแท้จริง ณ ราคาปัจจุบันเมื่อโครงสร้างภาษีคงที่(CT/B)

อัตราภาษีแท้จริง ณ ราคาปัจจุบันเมื่อโครงสร้างภาษีคงที่เป็นอัตราส่วนเทียบเป็นร้อยละระหว่างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีโครงสร้างคงที่(CT)กับรายได้ส่วนบุคคล(B) โดยมีอัตราส่วน ดังนี้

$$CT/B = \text{ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีโครงสร้างคงที่}(CT)/\text{รายได้ส่วนบุคคล}(B) \times 100$$

การคำนวณหาอัตราภาษีแท้จริง ณ ราคาปัจจุบันเมื่อโครงสร้างภาษีคงที่ มีขั้นตอนดังนี้

2.1. การประมาณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีโครงสร้างภาษีคงที่(CT)สามารถประมาณการโดยใช้สมการถดถอยหาค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อรายได้ประชาชาติ(m)แล้วจึงนำค่าความยืดหยุ่นที่ได้มาประมาณค่าภาษีที่มีโครงสร้างภาษีคงที่(CT)ดังนี้

(1) การคำนวณหาค่าความยืดหยุ่นของภาษีต่อรายได้ประชาชาติ(m) โดยใช้
สมการดังนี้

$$T_t = e^{(a+bd)} + Y_t^{(m+nD)} \quad (1)$$

กำหนดให้ Y_t = รายได้ประชาชาติในปี t
 T_t = ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ปรากฏในปี t
 a = สัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ
 D = ตัวแปรหุ่น(Dummy variable)
 b = สัมประสิทธิ์ของตัวแปรหุ่น
 m = ค่าความยืดหยุ่นของภาษีต่อรายได้ประชาชาติ
 n = สัมประสิทธิ์ของตัวแปรหุ่น

สมการที่ 1 เป็นสมการที่มีใช้สมการเส้นตรง(non-linear equation)แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ปรากฏ(T)กับรายได้ประชาชาติ(Y)โดยใช้ตัวแปรหุ่น(D)เป็นตัวปรับเพื่อกำจัดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีที่ไม่ต่อเนื่อง เพราะข้อมูลที่ใช้ศึกษาในช่วงปี $x_1 - x_9$ โดยมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีในปี x_1 x_2 และ x_3 นอกเหนือจากปี x_1 x_2 และ x_3 กำหนดให้ไม่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีสามารถแปลงสมการที่ 1 ให้เป็นสมการเส้นตรงได้ดังนี้

$$\ln T = a + b_1 D_{x_1} + b_2 D_{x_2} + m \ln Y + n_1 D_{x_1} \ln Y + n_2 D_{x_2} \ln Y \quad (2)$$

กำหนดค่าตัวแปรหุ่น(D)ดังนี้

D_{x_1} มีค่าเท่ากับ 1 เมื่อปีนั้นมีการใช้โครงสร้างภาษีปี x_1
 มีค่าเท่ากับ 0 เมื่อปีนั้นไม่มีการใช้โครงสร้างภาษีปี x_1
 D_{x_2} มีค่าเท่ากับ 1 เมื่อปีนั้นมีการใช้โครงสร้างภาษีปี x_2
 มีค่าเท่ากับ 0 เมื่อปีนั้นไม่มีการใช้โครงสร้างภาษีปี x_2

จากสมการที่ 2 สามารถหาค่าความยืดหยุ่นของภาษีต่อรายได้ประชาชาติ(m)เพื่อนำไปประมาณภาษีที่มีโครงสร้างภาษีคงที่(CT) ในสมการที่ 7

(2.) การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีโครงสร้างภาษีคงที่(CT) โดยใช้สมการดังนี้

$$CT_t = e^a Y_t^m \quad (3)$$

กำหนดให้ Y_t = รายได้ประชาชาติในปี t

CT_t = ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีโครงสร้างภาษีคงที่ในปี t

a = สัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ

m = ค่าความยืดหยุ่นของภาษีต่อรายได้ประชาชาติ

(สัญลักษณ์ * เหนืออักษรใด แสดงว่าค่านั้น ได้จากการคำนวณ)

สมการที่ 3 แสดงถึงการประมาณภาษีที่มีโครงสร้างภาษีคงที่โดยอาศัยค่าความยืดหยุ่นของภาษีต่อรายได้ประชาชาติ(m)ที่คำนวณได้จากสมการที่ 3 เป็นเครื่องมือประมาณการเพื่อกำจัดผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีที่ไม่ต่อเนื่องออกจากค่าประมาณการจึงตัดค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรหุ่นอก เพื่อความสะดวกในการคำนวณจึงแปลงสมการที่ 3 ให้เป็นสมการที่ 7 ด้วยการแปลงสมการ ดังนี้

จากสมการที่ 3 สามารถแปลงเป็นสมการที่ 4 ได้โดยการใส่ \ln ทั้งสองข้างในสมการที่ 3 ดังนี้

$$\ln CT = a^* + m^* \ln Y \quad (4)$$

จากสมการที่ 4 สามารถแปลงเป็นสมการที่ 5 ได้โดยทำการ Derivative ในสมการที่ 4 ดังนี้

$$\frac{d \ln CT}{d \ln Y} = m^*$$

$$\text{จะได้ } \frac{dCT}{dY} \times \frac{Y}{CT} = m^*$$

$$m^* = \frac{d \ln CT}{d \ln Y} \times \frac{Y}{CT} \quad (5)$$

จากสมการที่ 5 แทนค่าต่อเนื่องด้วยค่าที่ไม่ต่อเนื่อง แปลงเป็นสมการที่ 6 ได้ดังนี้

$$\frac{CT_t - CT_{t-1}}{CT_{t-1}} = m^* \frac{Y_t - Y_{t-1}}{Y_{t-1}} \quad (6)$$

จากสมการที่ 5 และสมการที่ 6 แสดงให้เห็นว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแปรผันโดยตรงต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงของรายได้ประชาชาติ โดยมีค่าความยืดหยุ่นภาษีต่อรายได้ประชาชาติเป็นตัวคงที่ภายใต้ข้อสมมติโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาคงที่

จากสมการที่ 6 ทำการย้ายข้างสมการได้เป็นสมการที่ 7 ดังนี้

$$CT_t = CT_{t-1} \left[1 + m^* \left(\frac{Y_t}{Y_{t-1}} - 1 \right) \right] \quad (7)$$

จากสมการที่ 7 สามารถนำค่าความยืดหยุ่นของภาษีต่อรายได้ประชาชาติ(m)จากสมการที่ 2 และรายได้ประชาชาติมาประมาณภาษีที่มีโครงสร้างภาษีคงที่(CT)

2.2 การคำนวณหาอัตราภาษีแท้จริง ณ ราคาปัจจุบันเมื่อโครงสร้างภาษีคงที่ (CT/B)สามารถคำนวณ โดยการหาอัตราส่วนเทียบเป็นร้อยละระหว่างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีโครงสร้างภาษีคงที่(CT)ที่ประมาณได้กับรายได้ส่วนบุคคล(B)

3. อัตราภาษีแท้จริงที่ปรับราคาแล้วเมื่อโครงสร้างภาษีคงที่(DT/DB)

อัตราภาษีแท้จริงที่ปรับราคาแล้วเมื่อ โครงสร้างภาษีคงที่เป็นอัตราส่วนเทียบร้อยละระหว่างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ปรับราคาแล้ว(DT)กับรายได้ส่วนบุคคลที่ปรับราคาแล้ว(DB)โดยมีอัตราส่วนดังนี้

$$DT/DB = \text{ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ปรับราคาแล้ว(DT)/รายได้ส่วนบุคคลที่ปรับราคาแล้ว(DB) x 100}$$

การคำนวณหาอัตราภาษีแท้จริงที่ปรับราคาแล้วมีขั้นตอน ดังนี้

1. การคำนวณรายได้ส่วนบุคคลที่ปรับราคาแล้ว(DB)โดยใช้สมการดังนี้

$$DB_t = B_t \frac{CPI_0}{CPI_t}$$

(8)

กำหนดให้ DB_t = รายได้ส่วนบุคคลที่ปรับราคาแล้ว(Deflated personal income)ในปี t

CPI_t = ดัชนีราคาผู้บริโภคในปี t

CPI_0 = ดัชนีราคาผู้บริโภคในปีฐาน

B_t = รายได้ส่วนบุคคลที่ปรากฏในปี t

จากสมการที่ 8 แสดงการปรับค่าของรายได้ส่วนบุคคลที่ปรากฏ(B)เป็นรายได้ส่วนบุคคลที่ปรับราคาแล้ว(DB)โดยการคูณรายได้ส่วนบุคคล (B_t) ด้วยสัดส่วนของดัชนีราคาผู้บริโภคในปีฐาน (CPI_0) ต่อดัชนีราคาผู้บริโภคในปีนั้นๆ (CPI_t)

2. การประมาณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ปรับราคาแล้ว(DT)

สามารถคำนวณโดยใช้สมการถอดหาค่าความยืดหยุ่นของภาษีที่มีโครงสร้างภาษีคงที่ต่อรายได้ส่วนบุคคล(r)แล้วจึงนำค่าความยืดหยุ่นที่ได้มาคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ปรับราคาแล้ว ดังนี้

(2.1) การคำนวณหาค่าความยืดหยุ่นของภาษีที่มีโครงสร้างภาษีคงที่ต่อรายได้ส่วนบุคคล (r)โดยใช้สมการดังนี้

$$CT_t = e^s B_t^r \quad (9)$$

กำหนดให้ B_t = รายได้ส่วนบุคคลที่ปรากฏในปี t

s = สัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ

r = ความยืดหยุ่นของภาษีที่มีโครงสร้างภาษีคงที่ต่อรายได้ส่วนบุคคล

CT_t = ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีโครงสร้างภาษีคงที่ในปี t

(สัญลักษณ์ * เหนืออักษรใด แสดงว่าค่า นั้น ได้จากการคำนวณ)

จากสมการที่ 9 สามารถแปลงเป็นสมการที่ 10 ได้โดยการใส่ In ทั้งสองข้างในสมการที่ 9
ดังนี้

$$InCT = s^* + r^* InB \quad (10)$$

จากสมการที่ 9 และสมการที่ 10 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาษีที่โครงสร้างภาษีคงที่ (CT) ที่ประมาณได้จากสมการที่ 7 กับรายได้ส่วนบุคคลที่ปรากฏ (B) เพื่อหาค่าความยืดหยุ่นของภาษีที่โครงสร้างภาษีคงที่ต่อรายได้ส่วนบุคคลที่ปรากฏ (r) ซึ่งนำไปใช้ประมาณภาษีที่ปรับราคาแล้ว (DT) ในสมการที่ 1

(2.2) การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ปรับราคาแล้ว (DT) โดยใช้สมการดังนี้

$$DT_t = e^s DB_t^r \quad (11)$$

กำหนดให้

s = สัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ

r = ความยืดหยุ่นของภาษีที่มีโครงสร้างภาษีคงที่ต่อรายได้ส่วนบุคคล

DB_t = รายได้ส่วนบุคคลที่ปรับราคาแล้วในปี t

DT_t = ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ปรับราคาแล้วปี t

(สัญลักษณ์ * เหนืออักษรใด แสดงว่าค่า นั้น ได้จากการคำนวณ)

จากสมการที่ 11 แสดงถึงการประมาณภาษีที่ปรับราคาแล้ว (DT) จากรายได้ส่วนบุคคลที่ปรับราคาแล้ว (DB) โดยใช้ค่าความยืดหยุ่นของภาษีที่มีโครงสร้างภาษีคงที่ต่อรายได้ส่วนบุคคล (r) ที่คำนวณได้จากสมการที่ 9 เป็นเครื่องมือประมาณการ เพื่อความสะดวกในการคำนวณจึงแปลงสมการที่ 11 ให้เป็นสูตรสำเร็จดังสมการที่ 15 ด้วยการทำตามขั้นตอนต่างๆ ดังปรากฏในสมการที่ 12 ถึงสมการที่ 14 ดังนี้

จากสมการที่ 11 สามารถแปลงเป็นสมการที่ 12 ได้โดยการใส่ \ln ทั้งสองข้าง ในสมการที่ 11
ได้ดังนี้

$$\ln DT_t = s^* + r^* \ln DB_t \quad (12)$$

จากสมการที่ 12 สามารถแปลงเป็นสมการที่ 13 ได้โดยทำการ Derivative ในสมการที่ 11
ดังนี้

$$\begin{aligned} \frac{d \ln DT_t}{d \ln DB_t} &= r^* \\ \text{จะได้ } \frac{dDT_t}{dDB_t} \times \frac{DB_t}{DT_t} &= r^* \\ r^* &= \frac{dDT_t}{dDB_t} \times \frac{DB_t}{DT_t} \end{aligned} \quad (13)$$

จากสมการที่ 13 แทนค่าต่อเนื่องด้วยค่าที่ไม่ต่อเนื่อง แปลงเป็นสมการที่ 14 ได้ดังนี้

$$\frac{DT_t - DT_{t-1}}{DT_{t-1}} = r^* \frac{DB_t - DB_{t-1}}{DB_{t-1}} \quad (14)$$

จากสมการที่ 13 และสมการที่ 14 แสดงให้เห็นว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงภาษีเงินได้บุคคล
ธรรมดาที่ปรับราคาแล้วแปรผันโดยตรงต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงของรายได้ส่วนบุคคลที่ปรับราคา
แล้วโดยมีค่าความยืดหยุ่นของภาษีที่มีโครงสร้างภาษีคงที่ต่อรายได้ส่วนบุคคลเป็นตัวคงที่

จากสมการที่ 14 ทำการย้ายข้างสมการได้เป็นสมการที่ 15 ดังนี้

$$DT_t = DT_{t-1} \left[1 + r^* \left(\frac{DB_t}{DB_{t-1}} - 1 \right) \right] \quad (15)$$

จากสมการที่ 15 สามารถนำรายได้ส่วนบุคคลที่ปรับราคาแล้ว (DB) จากสมการที่ 8 และค่า
ความยืดหยุ่นของภาษีที่มีต่อรายได้ส่วนบุคคลภายใต้โครงสร้างภาษีคงที่ (r^*) จากสมการที่ 10 มา
คำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ปรับราคาแล้ว (DT)

(2.3) การคำนวณหาอัตราภาษีแท้จริงที่ปรับราคาแล้วเมื่อโครงสร้างภาษีคงที่(DT/DB)

สามารถคำนวณโดยการหาอัตราส่วนเปรียบเทียบเป็นร้อยละระหว่างรายได้ส่วนบุคคลที่ปรับราคาแล้ว(DB)กับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ปรับราคาแล้ว(DT)

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุริยน โขติวัฒน์กุล(2523) ศึกษาผลของภาวะเงินเฟ้อต่อภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทย ได้วิเคราะห์ในเชิงทฤษฎีด้วยข้อมูลสมมติเพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมของภาระเงินเฟ้อส่วนเกินเนื่องจากเงินเฟ้อของแต่ละระดับเงินได้กับสถานภาพทางครอบครัวที่ต่างกันและวิเคราะห์เชิงปฏิบัติ ด้วยการอาศัยแบบจำลอง(Model) โดยใช้ข้อมูลจริงระหว่างปี 2502-2520 เพื่อวิเคราะห์ภาระภาษีส่วนเกินเนื่องจากเงินเฟ้อโดยส่วนรวม ผลของภาวะเงินเฟ้อที่กระทบต่อภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า หากเกิดเงินเฟ้อแล้ว รายได้ตัวเงินได้ปรับค่าตามอัตราเงินเฟ้อพอดีโดยมีรายได้แท้จริงคงที่ก็ตาม แต่เนื่องจากโครงสร้างภาษีอัตราก้าวหน้าและส่วนลดค่าใช้จ่ายเหมากับส่วนลดหย่อนส่วนบุคคลมีข้อจำกัด จึงทำให้ผู้มีเงินได้ต่ำจะรับภาระภาษีเงินได้ส่วนเกินเนื่องจากเงินเฟ้อเทียบกับภาษีเดิมมากกว่าผู้มีเงินได้สูง ผู้มีเงินได้ที่มีผู้พึ่งพามากจะรับภาระภาษีเงินได้ส่วนเกินเนื่องจากเงินเฟ้อเทียบกับภาษีเดิมมากกว่าผู้มีเงินได้ที่มีผู้พึ่งพาน้อย ภาวะเงินเฟ้อที่มีอัตราเงินเฟ้อสูงและเกิดนานจะก่อให้เกิดภาระภาษีเงินได้ส่วนเกินเนื่องจากเงินเฟ้อมากกว่าภาวะเงินเฟ้อที่มีอัตราเงินเฟ้อต่ำและเกิดช่วงเวลาอันสั้น ผลของภาวะเงินเฟ้อทำให้การใช้โครงสร้างภาษีอัตราก้าวหน้าในการช่วยกระจายรายได้ให้เป็นธรรมมีประสิทธิภาพลดลง การใช้โครงสร้างภาษีอัตราก้าวหน้าช่วยรักษาเสถียรภาพทางราคาหรือช่วยต่อต้านเงินเฟ้อ ผู้มีเงินได้จำเป็นต้องรับภาระภาษีด้วยอัตราภาษีแท้จริงที่สูงกว่าเดิมแม้เงินเฟ้อจะยุติแล้วก็ตาม การปรับปรุงโครงสร้างภาษีโดยรัฐบาลในบางปีได้มีส่วนช่วยลดภาระภาษีเงินได้ส่วนเกินเนื่องจากเงินเฟ้อได้มาก เมื่อการปรับปรุงนั้นกระทำโดยการเพิ่มส่วนลดที่เป็นอัตราร้อยละต่อเงินได้พึงประเมินกับการลดอัตราภาษีของผู้มีเงินได้ต่ำ

พะยอม ทองสุริยาพงศ์(2538) ศึกษาแบบจำลองรายได้ภาษีอากรของประเทศไทยช่วงปี พ.ศ.2519-2535 โดยศึกษาในเชิงสถิติด้วยการคำนวณ สัดส่วนภาษีอากรเพื่อหาค่าที่แสดงบทบาทการหารายได้ของภาษีอากร แต่ละประเภท ผลการศึกษาพบว่า ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีสัดส่วนในการหารายได้ลดลง ในขณะที่ภาษีเงินได้นิติบุคคลมีสัดส่วนในการหารายได้มากขึ้น ขณะเดียวกันสัดส่วนในการหารายได้ของอากรนำเข้ามีแนวโน้มลดลง สำหรับบทบาทในการดูดซับทรัพยากรจากภาคเอกชนรัฐบาลสามารถใช้ภาษีทางอ้อมเป็นเครื่องมือที่ดี ส่วนการศึกษาในเชิงพลวัตได้ทำการสร้างแบบจำลอง เพื่อประมาณค่าความยืดหยุ่นและความไหวตัวของภาษีอากร ผล

การศึกษาพบว่า ความยืดหยุ่นระบบภาษีอากรไทยมีค่า 1.1894 แสดงว่า ระบบภาษีอากรทำหน้าที่ในการหารายได้ และรักษาเสถียรภาพโดยอัตโนมัติได้พอควร และความไหวตัวของระบบภาษีอากรมีค่า 1.1715 แสดงว่า การใช้มาตรการภาษีของรัฐบาลทำให้บทบาทในการหารายได้ของระบบภาษีอากรลดลง ภาษีที่มีค่าความยืดหยุ่นมากกว่า 1 คือ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากดอกเบี้ยเงินได้อื่น ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีสรรพสามิต สุรา เบียร์ เครื่องดื่ม ภาษีสรรพสามิตอื่น และอากรนำเข้าสินค้าไม่ใช่น้ำมัน และภาษีอากรที่มีค่าความยืดหยุ่นสูงกว่าค่าความไหวตัว คือ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จากเงินได้อื่น ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีการค้า ภาษีสรรพสามิต ยาสูบ อากรนำเข้าน้ำมัน และอากรนำเข้าสินค้าไม่ใช่น้ำมัน

เจษฎา ชัยชนะศักดิ์(2540) ศึกษา การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลกระทบของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา : กรณีศึกษาโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทย พ.ศ.2529, 2532, 2534 และ 2535 โดยแบ่งการศึกษาเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกทำการคำนวณหาอัตราส่วน 4 อัตราส่วนเพื่อเปรียบเทียบผลกระทบในแต่ละโครงสร้างภาษีจากข้อมูลรายได้แท้จริงที่สมมติขึ้นชุดหนึ่ง ส่วนที่สองใช้สมการถดถอยหาค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพื่อประมาณการภาษีที่มีโครงสร้างภาษีคงที่และภาษีที่ปรับราคาแล้วและนำมาหาอัตราส่วนภาษี 3 อัตรา เพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบผลกระทบของเงินเฟ้อที่มีต่อภาระภาษีในแต่ละโครงสร้างภาษี ผลการศึกษาพบว่า การปรับปรุงโครงสร้างภาษีสามารถลดภาระภาษีเนื่องจากเงินเฟ้อได้และในทุกโครงสร้างภาษี เมื่อเกิดเงินเฟ้อผู้มีเงินได้ต่ำและผู้พึ่งพามากจะรับภาระภาษีเนื่องจากเงินเฟ้อมากกว่าผู้มีเงินได้สูงและผู้พึ่งพาน้อย โดยเฉพาะผู้มีเงินได้ที่ต้องเสียภาษีในอัตราภาษีที่สูงขึ้นเมื่อเกิดเงินเฟ้อจะรับภาระภาษีมากกว่าผู้มีเงินได้ที่ยังคงเสียภาษีในอัตราภาษีเดิม การศึกษาในส่วนของเงินเฟ้อพบว่า เงินเฟ้อทำให้ผู้มีเงินได้ต้องรับภาระภาษีเพิ่มขึ้นและการปรับปรุงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปี 2532 มีส่วนช่วยลดภาระภาษีเนื่องจากเงินเฟ้อได้แต่ไม่สามารถจัดผลของเงินเฟ้อได้หมด การปรับปรุงโครงสร้างภาษีปี 2534 ยังไม่สามารถจัดผลของเงินเฟ้อที่มีต่อภาระภาษีในปี 2535 ต่อเนื่องถึงปี 2537 แต่ในปี 2538 ซึ่งมีอัตราเงินเฟ้อค่อนข้างสูง การใช้โครงสร้างภาษีปี 2535 จึงไม่สามารถลดผลจากเงินเฟ้อได้

ศุภกร สวาทสุข(2540) ศึกษา การใช้ดัชนีพลวัตวิเคราะห์โครงสร้างรายได้จากภาษีอากรของกรุงเทพมหานคร โดยวิเคราะห์โครงสร้างรายได้ภาษีอากรและบทบาทของภาษี ผลการทำงานของภาษีอากร โดยใช้ดัชนีพลวัตด้วยค่าความไหวตัว และค่าความยืดหยุ่นของภาษีอากร จากการศึกษา

พบว่า รายได้จากภาษีอากรรวมของกรุงเทพมหานครมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นค่อนข้างต่อเนื่อง โดยภาษีการค้า(ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะ)ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน และภาษีโรงเรือนและที่ดิน เป็นภาษีที่มีบทบาทสำคัญต่อการเพิ่มสูงขึ้นของรายได้จากภาษีอากรรวม ส่วนการพิจารณาการเพิ่มของรายได้จากภาษีอากรประเภทที่สัมพันธ์กับมูลค่าผลิตภัณฑ์รายจังหวัด (GDP)ของกรุงเทพมหานครนั้น ผลการศึกษาพบว่า มีอัตราการเปลี่ยนแปลงด้วยค่ามัธยฐานที่ต่ำกว่า GDP แต่สูงกว่า GDP และมีค่าเฉลี่ย 0.47%ต่อ GDP, 0.22% ต่อ GDP สำหรับการวิเคราะห์ดัชนีพลวัตของภาษีอากร พบว่า ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ และภาษีค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน แสดงค่าความไหวตัวที่น้อยกว่า 1 แต่ส่วนภาษีป้าย ภาษีการค้า(ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะ) ภาษีสุราและภาษีสรรพสามิต แสดงค่าความไหวตัวที่มากกว่า 1 และการประมาณค่าความยืดหยุ่นของภาษีอากรแต่ละประเภท พบว่า ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย และภาษีค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน แสดงค่าความยืดหยุ่นที่น้อยกว่า 1 แต่ส่วนภาษีการค้า (ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะ) และภาษีสุรา ภาษีสรรพสามิต แสดงค่าความยืดหยุ่นที่มากกว่า